ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1973

Vyhlásené: 03.07.1973 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

73

ZÁKON

z 27. júna 1973

o brannej výchove

Zabezpečenie spoľahlivej obrany Československej socialistickej republiky je pod vedením Komunistickej strany Československa trvalou úlohou celej spoločnosti, ozbrojených síl, štátnych, hospodárskych a spoločenských orgánov a organizácií, všetkého ľudu. Neoddeliteľnou súčasťou prípravy občanov na obranu Československej socialistickej republiky je branná výchova. Prehlbovanie brannej výchovy na vyhranene triednych a internacionálnych základoch, posilňovanie jednoty ozbrojených síl a ľudu tak, aby obrana socialistickej vlasti a socializmu bola vrcholnou povinnosťou a vecou cti každého občana, je dôležitou úlohou brannej politiky štátu. Preto sa Federálne zhromaždenie Československej socialistickej republiky uznieslo na tomto zákone:

§ 1
Účel zákona

Týmto zákonom sa ustanovujú ciele, obsah a rozsah brannej výchovy, spôsob jej riadenia, práva a povinnosti orgánov, organizácií a účastníkov brannej výchovy.

PRVÁ ČASŤ
ZÁKLADNÉ USTANOVENIA

§ 2
Cieľ brannej výchovy

Hlavným cieľom brannej výchovy je dosiahnuť, aby každý československý občan cítil vysokú zodpovednosť za osud svojej socialistickej vlasti, aby bol vždy pripravený postaviť sa na jej obranu a obetavo bojovať za jej slobodu a nezávislosť, za víťazstvo komunizmu v našej vlasti.

§ 3
Obsah a rozsah brannej výchovy

(1) Obsahom brannej výchovy je na základe marxizmu-leninizmu sústavne utvárať, prehlbovať a upevňovať socialistické vlastenectvo, proletársky internacionalizmus a uvedomelý vzťah občanov k obrane Československej socialistickej republiky a na to potrebné odborné a technické vedomosti, zručnosti a návyky, fyzickú zdatnosť a psychickú odolnosť.

(2) Branná výchova zahŕňa brannú výchovu žiakov, učňov a študentov, prípravu brancov, brannú prípravu vojakov v zálohe, prípravu občanov na civilnú obranu, záujmovú brannú činnosť a ďalšie činnosti smerujúce k určeným cieľom brannej výchovy.

§ 4
Účasť občanov na brannej výchove

(1) Účasť občanov na brannej výchove vyplýva z ustanovení Ústavy Československej socialistickej republiky o obrane vlasti a jej socialistického zriadenia, z potreby organizovať úsilie občanov o obranu Československej socialistickej republiky, z ich záujmu o zabezpečenie tejto obrany a zo zodpovednosti za ňu, z uvedomelosti a odhodlania brániť svoju vlasť.

(2) So zreteľom na potreby zabezpečenia obrany Československej socialistickej republiky, najmä v čase brannej pohotovosti štátu môže vláda Československej socialistickej republiky zaviesť povinnú účasť občanov na brannej výchove, pokiaľ ju tento zákon neustanovuje.

DRUHÁ ČASŤ
RIADENIE BRANNEJ VÝCHOVY

§ 5

(1) Vláda Československej socialistickej republiky v súlade s koncepciou ustanovenou Radou obrany štátu prijíma opatrenia na jednotné uskutočňovanie brannej výchovy v Československej socialistickej republike a ustanovuje federálnym ministerstvám a ostatným federálnym ústredným orgánom štátnej správy úlohy na jej zabezpečenie.

(2) Vláda Českej socialistickej republiky a vláda Slovenskej socialistickej republiky v súlade s koncepciou brannej výchovy a s opatreniami prijatými vládou Československej socialistickej republiky na jednotné uskutočňovanie brannej výchovy ustanovujú úlohy brannej výchovy ministerstvám, ostatným ústredným orgánom štátnej správy republík a národným výborom.

§ 6

(1) Federálne ministerstvá a ostatné federálne ústredné orgány štátnej správy a ministerstvá a ústredné orgány štátnej správy republík robia vo svojej pôsobnosti opatrenia potrebné na zabezpečenie brannej výchovy, ustanovujú úlohy podriadeným orgánom a organizáciám a kontrolujú ich vykonávanie.

(2) Federálne ministerstvo národnej obrany, a pokiaľ ide o prípravu na civilnú obranu, aj Federálne ministerstvo vnútra vydáva smernice a metodické pokyny na zabezpečenie jednotného uskutočňovania brannej výchovy, poskytuje odbornú pomoc a v súčinnosti s príslušnými federálnymi orgánmi alebo orgánmi republík sleduje uskutočňovanie brannej výchovy.

§ 7

(1) Národné výbory zabezpečujú úlohy brannej výchovy podľa všeobecne záväzných právnych predpisov, uznesení vlády Českej socialistickej republiky a vlády Slovenskej socialistickej republiky a podľa smerníc príslušných ministerstiev; riadia uskutočňovanie brannej výchovy v organizáciách nimi riadených alebo spravovaných; národné výbory vyšších stupňov usmerňujú, kontrolujú a riadia uskutočňovanie brannej výchovy národnými výbormi nižších stupňov.

(2) Národné výbory spolupracujú s ostatnými orgánmi a organizáciami pri uskutočňovaní brannej výchovy, zjednocujú ich činnosť a vedú občanov k zodpovednému postoju pri plnení úloh brannej výchovy.

§ 8

Organizácie, ich vedúci pracovníci, ako aj vedúci pracovníci organizačných jednotiek týchto organizácií plnia v brannej výchove úlohy podľa pokynov nadriadených orgánov. Pri plnení úloh brannej výchovy vzájomne spolupracujú.

§ 9

(1) Spoločenské organizácie a orgány Národného frontu sa aktívne zúčastňujú na brannej výchove z hľadiska svojho spoločenského poslania.

(2) Zväz pre spoluprácu s armádou ako dobrovoľná branná spoločenská organizácia plní úlohy vyplývajúce z potrieb obrany Československej socialistickej republiky a v rozsahu svojej pôsobnosti poskytuje pomoc iným organizáciám pri plnení úloh brannej výchovy.

TRETIA ČASŤ
BRANNÁ VÝCHOVA ŽIAKOV, UČŇOV A ŠTUDENTOV

§ 10

Branná výchova žiakov, učňov a študentov v školách a vo výchovných zariadeniach utvára ich branné vlastnosti, predovšetkým uvedomelý vzťah k obrane, utvára a prehlbuje ich branné vedomosti, zručnosti a návyky.

§ 11

(1) Za brannú výchovu v školách a vo výchovných zariadeniach zodpovedajú v rámci svojej pôsobnosti Ministerstvo školstva Českej socialistickej republiky a Ministerstvo školstva Slovenskej socialistickej republiky. Spolupracujú pritom s ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy, do pôsobnosti ktorých patrí riadenie škôl a výchovných zariadení.

(2) Ministerstvo školstva Českej socialistickej republiky a Ministerstvo školstva Slovenskej socialistickej republiky

a) ustanovujú v spolupráci s Federálnym ministerstvom národnej obrany a Federálnym ministerstvom vnútra zásady, obsah a hlavné úlohy brannej výchovy žiakov, učňov a študentov;

b) zabezpečujú, aby branná výchova bola organickou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov, učňov a študentov a aby sa uskutočňovala v povinnom brannom vyučovaní, v ostatných vyučovacích predmetoch, v iných formách vyučovania a v záujmovej brannej činnosti;

c) utvárajú priaznivé podmienky pre brannú výchovu, metodicky riadia školské orgány nižších stupňov;

d) zabezpečujú prípravu pedagogických pracovníkov pre brannú výchovu v školách a vo výchovných zariadeniach.

§ 12

(1) Krajské a okresné národné výbory riadia a zabezpečujú brannú výchovu v školách a vo výchovných zariadeniach vo svojej pôsobnosti. Pritom spolupracujú s príslušnými spoločenskými organizáciami a orgánmi ozbrojených síl.

(2) Národné výbory utvárajú pre brannú výchovu v školách a vo výchovných zariadeniach potrebné podmienky, najmä kádrové, materiálne a finančné. Dbajú, aby učitelia, vychovávatelia,

riaditelia škôl a školskí inšpektori mali pre brannú výchovu a jej riadenie zodpovedajúcu politickú a odbornú kvalifikáciu.

ŠTVRTÁ ČASŤ
PRÍPRAVA BRANCOV

§ 13

Príprava brancov prispieva k upevňovaniu ich uvedomelého aktívneho vzťahu k vojenskej službe, aby si branci osvojili vedomosti, zručnosti a návyky branného charakteru tak, ako to vyžaduje ich zaradenie v ozbrojených silách a bojová pripravenosť vojsk.

§ 14

(1) Príprava brancov sa zveruje do zodpovednosti Zväzu pre spoluprácu s armádou. Zväz pre spoluprácu s armádou organizuje a vykonáva túto prípravu podľa požiadaviek Federálneho ministerstva národnej obrany. Spolupracuje pritom s príslušnými orgánmi štátnej správy, ozbrojených síl, so spoločenskými a inými organizáciami.

(2) Príprava brancov a odvedencov sa vykonáva od 1. januára roka, v ktorom dovŕšia 18 rokov, do nástupu vojenskej činnej služby. Výber brancov pre ich prípravu zabezpečujú Federálne ministerstvo národnej obrany, ním určené orgány a národné výbory.

PIATA ČASŤ
BRANNÁ PRÍPRAVA VOJAKOV V ZÁLOHE

§ 15

Branná príprava vojakov v zálohe posilňuje vedomie ich zodpovednosti za obranu socialistickej vlasti, prehlbuje ich vzťah k ozbrojeným silám a prispieva k ich trvalej pripravenosti na úlohy v ozbrojených silách.

§ 16

(1) Za brannú prípravu vojakov v zálohe zodpovedá vo svojej pôsobnosti Federálne ministerstvo národnej obrany a Federálne ministerstvo vnútra.

(2) V rozsahu dohodnutom s týmito ministerstvami sa na brannej príprave vojakov v zálohe zúčastňuje Zväz pre spoluprácu s armádou a iné organizácie.

(3) Obsah a rozsah brannej prípravy vojakov v zálohe určuje podľa potrieb Československej ľudovej armády Federálne ministerstvo národnej obrany a podľa potrieb vojsk ministerstva vnútra Federálne ministerstvo vnútra.

(4) V rámci brannej prípravy vojakov v zálohe organizujú a vykonávajú podľa smerníc Federálneho ministerstva národnej obrany a Federálneho ministerstva vnútra zdokonaľovaciu prípravu vojakov v zálohe orgány vojenskej správy a príslušné orgány ministerstva vnútra. Masovú politickú prácu v brannej príprave vojakov v zálohe organizujú a uskutočňujú orgány vojenskej správy spolu s národnými výbormi, spoločenskými a inými organizáciami.

ŠIESTA ČASŤ
PRÍPRAVA OBČANOV NA CIVILNÚ OBRANU

§ 17

Príprava občanov na civilnú obranu posilňuje zodpovednosť občanov za ich pripravenosť na civilnú obranu, zabezpečuje, aby si osvojili vedomosti a zručnosti na ochranu najmä pred účinkami zbraní hromadného ničenia, aby poznali svoje úlohy pri evakuácii a aby boli pripravení podľa svojich schopností pomáhať pri likvidácii následkov nepriateľského napadnutia.

§ 18

(1) Prípravu občanov na civilnú obranu organizuje Federálne ministerstvo vnútra. Za prípravu občanov na civilnú obranu zodpovedajú vedúci organizácií a predsedovia národných výborov (velitelia civilnej obrany) v medziach svojej pôsobnosti. Osobitnú pozornosť pritom venujú zapojeniu mládeže, ktorá sa po ukončení povinnej školskej dochádzky nezúčastňuje na ďalšej brannej výchove v školách.

(2) Vykonávanie niektorých úloh v príprave občanov na civilnú obranu môže Federálne ministerstvo vnútra zveriť po vzájomnej dohode spoločenským organizáciám.

SIEDMA ČASŤ
ZÁUJMOVÁ BRANNÁ ČINNOSŤ

§ 19

Záujmová branná činnosť umožňuje občanom, aby uplatňovaním svojich osobných schopností a záľub prispievali k plneniu úloh spojených s obranou socialistickej vlasti, prispieva k ich ideovej výchove, zvyšuje ich brannú angažovanosť, rozvíja ich morálne a vôľové vlastnosti, posilňuje ich branné a technické vedomosti, zručnosti a návyky, ich telesnú zdatnosť a psychickú odolnosť, potrebné na obranu socialistickej vlasti.

§ 20

Záujmovú brannú činnosť vykonávajú spoločenské organizácie, v ktorých branná výchova je súčasťou ich činnosti; pritom spolupracujú s Federálnym ministerstvom národnej obrany, Federálnym ministerstvom vnútra, Ministerstvom školstva Českej socialistickej republiky a Ministerstvom školstva Slovenskej socialistickej republiky, prípadne s inými orgánmi a organizáciami. Vo vzájomnej spolupráci organizujú aj branné športové a technické súťaže.

ÔSMA ČASŤ
PRÁVA A POVINNOSTI ORGÁNOV, ORGANIZÁCIÍ A ÚČASTNÍKOV BRANNEJ VÝCHOVY

Spoločné ustanovenia

§ 21

(1) Orgány a organizácie, ktoré plnia úlohy v brannej výchove, zodpovedajú za ich všestranné zabezpečenie a splnenie. Dbajú, aby branná výchova bola súčasťou ich výchovnej činnosti. Sústavne sa starajú o doplňanie a prípravu kádrov, podnecujú a podporujú činnosť dobrovoľných pracovníkov a utvárajú v rámci platných predpisov podmienky pre zhodnotenie a ocenenie ich činnosti. Materiálne a finančné prostriedky na brannú výchovu zabezpečujú vo svojich plánoch a rozpočtoch.

(2) Ústredné orgány a organizácie, ktoré zodpovedajú za brannú výchovu, zabezpečujú vo svojej pôsobnosti teoretické spracovanie otázok brannej výchovy v súlade so štátnym plánom rozvoja vedy a techniky. Úlohou organizácií, ktoré plnia úlohy v brannej výchove, je praktické využitie výskumu v oblasti brannej výchovy.

§ 22

(1) Národné výbory rozvíjajú masovú politickú prácu v brannej výchove a na to využívajú najmä činnosť osvetových zariadení.

(2) Pri spracúvaní a schvaľovaní projektových úloh pre bytovú a občiansku výstavbu sídlisk a zariadení prihliadajú národné výbory na potreby brannej výchovy. Investori bytovej a občianskej výstavby sú povinní zabezpečovať tieto potreby pri vypracovaní projektov a pri uskutočňovaní výstavby.

(3) Národné výbory, ozbrojené sily a ďalšie orgány a organizácie umožňujú využívať svoje zariadenia na uskutočňovanie brannej výchovy v primeranom rozsahu a spravidla bezplatne.

§ 23
Poskytovanie pracovného voľna a náhrada mzdy

(1) Organizácie, ich vedúci pracovníci, ako aj vedúci pracovníci organizačných jednotiek týchto organizácií sú povinní umožňovať svojim príslušníkom účasť na brannej výchove.

(2) Príprava brancov, branná príprava vojakov v zálohe a príprava občanov na civilnú obranu sa vykonáva predovšetkým v mimopracovnom čase. Pokiaľ na dosiahnutie určených výcvikových cieľov je potrebné tieto druhy brannej výchovy uskutočňovať aj v pracovnom čase, je účasť na nich prekážkou v práci z dôvodov všeobecného záujmu.[1])

§ 24
Náhrada škody

(1) Ak došlo u účastníka brannej výchovy pri plnení úloh brannej výchovy alebo v priamej súvislosti s ním k poškodeniu na zdraví alebo k jeho smrti úrazom, riadi sa náhrada škody tým vzniknutej predpismi o zodpovednosti za škodu pri pracovných úrazoch.[2]) Vláda Československej socialistickej republiky môže nariadením ustanoviť,

a) v ktorých prípadoch a v akom rozsahu patrí účastníkom brannej výchovy okrem nárokov na náhradu škody podľa pracovnoprávnych predpisov jednorazové mimoriadne odškodnenie,

b) v ktorých prípadoch a ako sa zvyšuje jednorazové odškodnenie patriace podľa pracovnoprávnych predpisov pozostalým po účastníkoch brannej výchovy a kedy je možné také odškodnenie priznať osobám, ktoré boli výživou odkázané na účastníka brannej výchovy,

c) v ktorých prípadoch organizácia uskutočňujúca brannú výchovu môže, aj keď nezodpovedá za škodu vzniknutú úrazom, následkom ktorého účastník brannej výchovy zomrel, priznať pozostalým po účastníkovi brannej výchovy, prípadne osobám, ktoré boli naňho výživou odkázané, príspevok vo výške jednorazového odškodnenia pozostalým.

(2) Škoda, ktorú spôsobil účastník brannej výchovy organizácii uskutočňujúcej brannú výchovu pri plnení úloh brannej výchovy alebo v priamej súvislosti s ním, sa posudzuje ako škoda spôsobená pri plnení pracovných úloh[3]) s týmito odchýlkami:

a) účastník brannej výchovy nezodpovedá za škodu, ktorá vyplýva z rizika plnenia úloh brannej výchovy za sťažených podmienok,

b) organizácia alebo súd môže určiť náhradu škody spôsobenej organizácii účastníkom brannej výchovy pri jej uskutočňovaní aj pod jej dolnú hranicu určenú pracovnoprávnymi predpismi, ak sa škoda spôsobila v dôsledku namáhavosti alebo obťažnosti výcviku.

(3) Náhrada škody spôsobenej pri plnení úloh brannej výchovy v ostatných prípadoch sa spravuje všeobecnými predpismi o náhrade škody.

(4) Vláda Československej socialistickej republiky môže nariadením upraviť podrobnosti.

§ 25
Sociálne zabezpečenie

Sociálne zabezpečenie účastníkov brannej výchovy, ktorí sa stali plne (čiastočne) invalidnými následkom úrazu, ktorý vznikol pri plnení úloh brannej výchovy alebo v priamej súvislosti s ním, sa spravuje predpismi o sociálnom zabezpečení.[4])

DEVIATA ČASŤ
PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 26

(1) Ustanovenia doterajších predpisov o príprave občanov na obranu Československej socialistickej republiky sa vzťahujú na brannú výchovu podľa tohto zákona.[5])

(2) Pokiaľ doterajšie predpisy používajú pojem branná príprava, rozumie sa tým branná výchova podľa tohto zákona.[6])

§ 27

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1974.

Svoboda v. r.

Indra v. r.

Dr. Štrougal v. r.

1) § 124 Zákonníka práce, zákon č. 49/1959 Zb. o jednotných roľníckych družstvách.

2) § 190 až 203 a 206 Zákonníka práce a § 44a ods. 3 vl. nar. č. 66/1965 Zb., ktorým sa vykonáva Zákonník práce, v znení vl. nar. č. 60/1970 Zb.

3) § 172 až 186 Zákonníka práce.

4) § 41 zákona č. 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (úplné znenie č. 5/1972 Zb.), § 76 ods. 1 zákona č. 103/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení družstevných roľníkov v znení neskorších predpisov (úplné znenie č. 8/1972 Zb.) a predpisy vydané na ich vykonávanie.

5) Zákon č. 40/1961 Zb. o obrane Československej socialistickej republiky.

6) § 18 zákona č. 40/1961 Zb. o obrane Československej socialistickej republiky.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.